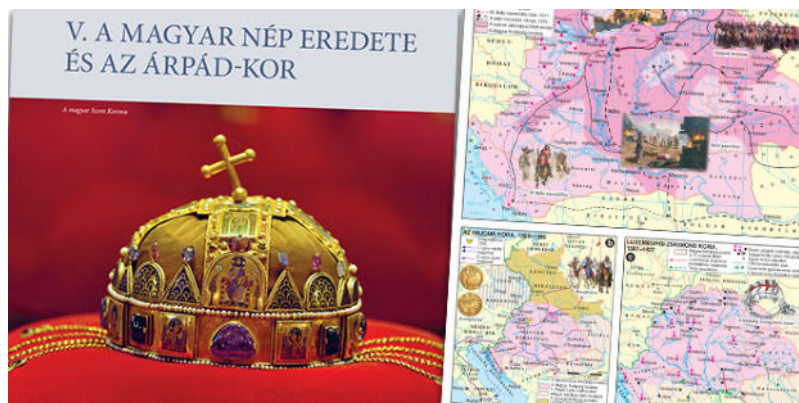

(<https://split.hr/advent-u-splitu-2024>)

([naslovnica](#))

Hrvatska u udžbenicima povijesti susjednih zemalja

Piše: Ivica Radoš

([kolumna/hrvatska-u-udzbencima-povijesti-susjednih-zemalja](#))

Mađari ignoriraju hrvatsku povijest srednjeg vijeka

Podijeli 39

Recentni udžbenici povijesti u Mađarskoj

najnovije **najčitanije**

2h Vlada objavila nove cijene goriva
([/energija-i-ekologija/vlada-objavila-nove-cijene-goriva/221950](#))

3h NOVI DETALJI STRAVE U VARAŽDINU
Obitelj dva dana boravila u mjestu, dva dana u Zagrebu i dva dana u Splitu
([/hrvatska/novi-detallji-strave-u-varazdinu-obitelj-dva-dana-boravila-u-mjestu-dva-dana-u-zagrebu-i-dva-dana-u-splitu/221949](#))

3h FOTO/VIDEO Matej Čeko 'zagrijao' (buduće) studente na Adventu na kampusu

(<http://www.jacera-klima.com/>)

pisani su prema kurikulu iz 2020. godine

Hrvatski sjeverni susjedi, Mađari, u svojim

udžbenicima povijesti imaju dakako svoj narativ.

(<https://dalmatinskiportal.hr/sad>

ugovora poznatog kao Pacta conventa pa do 1918.

godine živjela je u državnoj zajednici s Ugarskom (Mađarskom).

Stoga je Hrvatima vrlo zanimljivo na koji način i u

kojoj mjeri Mađari (službeno) gledaju na zajedničku

prošlost. Jer, udžbenici su zapravo službeni stav neke

države, njene politike, o prošlosti. Promjene u

tumačenju prošlosti manje-više se poklapaju sa

strukturnim promjenama političke vlasti.

Recentni udžbenici povijesti u Mađarskoj pisani su

prema kurikulu iz 2020. godine. Povijest se uči od 5. do

12. razreda. Iz svakog predmeta za svaku školsku

godinu odobrena su po dva službena udžbenika. Kraća

varijanta A i detaljnija varijanta B. Tako je i za povijest.

Usto, mađarski učenici na raspolaganju imaju i dva

povijesna atlasa - za osnovnu i za srednju školu.

213688065-346291457.jpg)

U povijesnom atlasu za osnovne škole odmah se

primjećuje nedosljednost. Tako se na primjer na

povijesnoj karti Europe u doba Karla Velikog

(768.-814.) prikazuje Kneževina Hrvatska, koja graniči

sa Slavonijom na sjeveru i Srbima na istoku. Slavonija

je za Mađare tek prostor koji naseljavaju Slaveni

(Szlavok).

Iako je prostorom između Drave, Save i Kupe vladao

Ljudevit Posavski (810.-823.) kao franački vladar, ni

Dalmatinska
Energetska
Agencija

POSTAVLJANJE
FOTONAPONSKOG SUSTAVA
NA KUĆU ILI ZGRADU

(<https://www.dea-sdz.hr/>)

bez banke i kamate na 3 RATE po
7.800 €

(<https://suzuki-split.hr/>)

ZELENO I MODRO
021 535 068
info@zelenoimodro.hr

(<http://zelenoimodro.hr/>)

moj
VIK Split

<https://moj.vik-split.hr>

(<https://moj.vik-split.hr/login>)

Dizajnist
Studio za Web Dizajn i
Programiranje
www.dizajnist.com

(<https://dizajnist.com>)

o tome u mađarskom udžbenicima nema ni traga.

Krajem 9. stoljeća Mađari se s prostora današnje Ukrajine doseljavaju u Panoniju: konsolidiraju vrhovnu vlast, osnivaju kneževinu i počinju s osvajačkim prodorima.

U udžbeniku za 6. razred osnovne škole piše da su, među ostalim, 926. godine, dakle samo godinu nakon što je **Tomislav** okrunjen za hrvatskoga kralja, osvajali čak i Sankt Gallen (u današnjoj Švicarskoj). Međutim, na kartama u atlasima i u udžbenicima uopće se ne vidi postojanje Hrvatskog Kraljevstva. Pokušaji prodora na hrvatsko područje se uopće ne spominju niti se spominje sukob s Tomislavom koji im je nanio poraze.

Mađari Tomislava, koji je ujedinio dvije Hrvatske, i vladao prostorom od Drave do Jadrana u udžbenicima prešućuju. Prešućuju i Tomislavove nasljednike. Nijednog ne imenuju ni u udžbenicima ni u povijesnim atlasima.

Ali se zato spominju mađarski pohodi sredinom 10. stoljeća. Godine 942. prodrli su, kako se tvrdi u udžbenicima, sve do Hispanije. Plasira se priča da su se sukobili čak i s Arapima, a o prodorima Mađara sve do juga Italije ne treba ni govoriti.

U prodorima prema zapadu, porazio ih je i zaustavio i rimsko-njemački kralj **Oton I. Veliki** kod Augsburga 955., ali u udžbenicima povijesti piše da su Mađari porazili Otona I. Uglavnom, u tom periodu, sudeći po udžbenicima, zaobilazili su Hrvatsku.

U lekciji o **Stjepanu I. Svetom** (Szent Istvan) (997.-1038.), koji je bio posljednji mađarski knez i prvi mađarski kralj, Mađari Slavoniju smještaju južno od Save pa sve do obronaka Velebita, a granice Hrvatskog Kraljevstva, prema njima, prostiru se između Vrbasa i Une na istoku, gdje graničimo s Bizantskim Carstvom, do Učke na Zapadu. Hrvatsku, prema mađarskim

udžbenicima i atlasima, čini uzak priobalni prostor. Od gradova na obali označeni su samo Senj, Zadar i Split. Nije jasno kome pripadaju.

Kao informacija u udžbenicima se spominju pohodi na Hrvatsku Stjepanova nasljednika **Ladislava I.**

Svetog (1077.-1095.) iz 1091. Uopće ne piše s kojim hrvatskim vladarima su se Mađari sukobili.

Na kartama je, prije tih pohoda na Hrvatsku, Slavonija prikazana u sastavu Mađarske (Ugarske). Hrvatska se, prema Mađarima, nalazi na uskom prostoru od Istre, zauzima uski prostor uz more, Velebit, Ravne kotare, Zagoru, dio današnje BiH i na jugu se proteže nešto južnije od ušća Cetine.

'Sveti Ladislav (László), viteški kralj tvrdom je rukom učvrstio poredak. Nakon pobjede nad Kunima u Transilvaniji, Ladislavu je umro šogor, posljednji hrvatski kralj, pa je vojska svetog Ladislava okupirala Hrvatsku', piše u udžbenicima, ali uopće ne spominju o kojem je šogoru riječ i o kojem hrvatskom posljednjem kralju.

Za to i udžbenicima nema objašnjenja, ali se misli na hrvatskog kralja **Zvonimira** (1075.-1089.), koji je oženio Ladislavovu sestru **Jelenu (Illonu) Lijepu**. Zvonimir nije posljednji hrvatski kralj, ali ni o tome u mađarskim udžbenicima nema ni riječi.

U udžbeniku 5B, koji inače vidi širu povijesnu sliku, razvoj civilizacije i svjetsku povijest, nakratko se obrađuje i mađarska nacionalna povijest.

'Kralj Ladislav (László) nije samo branio, nego i osvajao. Osvojio je jugozapadnog susjeda Ugarske, Hrvatsku, i povjerio je svom mlađem nećaku, vojvodi **Almošu**'.

U udžbenicima se zaključuje da je Ladislavov vojni pohod, kako piše, 'imao dugoročne posljedice za mađarsku povijest, budući da je Hrvatska pripadala

Mađarskoj sve do početka 20. stoljeća'.

Ladislava je, sudeći po tekstu u udžbeniku za gimnaziju, 9. razred, povećao ugled kraljevske obitelji u zemlji i inozemstvu.

'Ladislav je', kako se navodi, 'oslanjajući se na snagu zemlje koja se učvršćivala - koristeći rodbinske veze - osvojio Hrvatsku na sjeverozapadnom dijelu Balkana (1091.) i u Zagrebu osnovao novu biskupiju'.

Ladislav je ustvari osvojio samo Slavoniju.

A tog 'hrabrog vladara', naslijedio je nećak, kralj **Koloman** (1095.-1116.) koji je također pokrenuo rat protiv Hrvatske 1102. i 1105.

'Koloman je također nastavio ekspanzionističku politiku sv. Ladislava: okupirao je Dalmaciju, a lučki gradovi i otoci na jadranskoj obali također su došli pod mađarsku vlast', piše u jednom od udžbenika.

U drugom udžbeniku (5B) slijedi pojašnjenje.

'Koloman je također slijedio svog prethodnika u osvajanjima. Osobno je vodio rat kada je okupirao jadransko primorje, Dalmaciju koja je bila dio Hrvatske. Ovo je područje bilo važno uglavnom zbog svojih luka. Godine 1102. Koloman je okrunjen za hrvatskog kralja. Od tada pa do 1918. mađarski kraljevi bili su i hrvatski kraljevi. Koloman nije mogao vladati u miru. Njegov mlađi brat, princ **Pospani**, želio je biti kralj i nekoliko se puta pobunio protiv njega. Koloman nije imao izbora nego boriti se s njim. Budući da ga nije želio ubiti, učinio ga je nepodobnim za vladanje: oslijepio ga je Almoš zajedno s njegovim nevinim sinčićem, **Belom**'.

U udžbeniku 9B piše kako je Koloman nastavio 'širiti svoju državu na jugozapad: počeo je pokoravati dalmatinske gradove (Trogir, Zadar, Split)'.

'Godine 1102. okrunjen je za kralja Hrvatske, čime je uspostavljena ugarsko-hrvatska personalna unija koja je trajala do 1918. godine', zaključuje se, uz ostalo, u udžbeniku.

Srednjoškolcima se, usto, pojašnjava da je 'personalna unija zajednica između dviju država u kojoj je osoba vladara ista, ali obje države imaju veliku unutarnju neovisnost'.

Dalje se Hrvatska spominje u kontekstu tatarskih prodora 1241.-1242., kada su Tatari prešli Dunav i opustošili Mađarsku, a **'Bela IV.'** je pobjegao sa svojom vojskom u Dalmaciju, jugozapadni dio zemlje i sakrio se na otoku Trau'. Vjerojatno se misli na Trogir.

'Srednjovjekovna Kraljevina Mađarska je bila jedna od najjačih država u Europi', piše u udžbenicima.

U gimnazijskim udžbenicima (9A i 9B) nastavlja se ignoriranje postojanja hrvatske države na povijesnim kartama, kako onim u udžbenicima tako i u atlasima. To područje, prema njima, naseljavaju Slaveni, ali ne i Hrvati.

Naziv Hrvatsko Kraljevstvo (Horvat Kiralysag) upisano je na jednoj povijesnoj karti od 11.-13. stoljeća, ali u sastavu Mađarskog Kraljevstva (Magyar Kiralysag), dakle zajedničkoj državnoj zajednici kojom su počeli vladati **Arpadovići**, mađarska narodna dinastija.

Smjena dinastije - Anžuvinci

Međutim, kada dolazi do smjene dinastije, koja nije mađarske krvi, od 1301. pa nadalje, u mađarskim udžbenicima za njih nema puno prostora. Njihovi udžbenici se manje-više ne bave vladarima koji nisu njihove krvi kao što su, na primjer, **Anžuvinci**.

Prešućuje se, primjerice, kako je **Karlo Robert** (Karlo I.) (1301.- 1342.) unuk sestre **Ladislava IV.**, postao ugarski kralj što itekako ima veze s Hrvatima.

Naime, prvi Anžuvinać je na hrvatsko-ugarsko prijestolje došao isključivo zahvaljujući zahvaljujući 'hrvatskom banu i gospodaru Bosne', **Pavlu I. Šubiću Bribirskom**. Karlu je trebalo 20 godina da ga Mađari priznaju za vladara.

Zbog uloge Šubića u udžbenicima se prešućuju njihovo postojanje. Posjedi **Frankopana** i **Babonića** na kartama su prikazani i njihovi gospodari se spominju, ali su **Šubići**, koji su praktički Hrvatskom i Bosnom vladali neovisno, prešućeni.

Karlov sin i nasljednik je bio **Ludovik I. Veliki** (1342.-1382.), a nakon njegove smrti, kako se tek se napominje u udžbenicima, 'izbijaju krvavi sukobi oko prijestolja'.

Mađarski povijesni udžbenici su, dakako, prešutjeli Ludovikov ulazak u Zadar nakon što je dobio rat s Venecijom. Naime, Zadarskim mirom od 1358. većina dalmatinskih gradova došla je pod Ludovikovu vlast, uključujući i Dubrovnik, čime je većina hrvatskim zemalja došla pod jednu krunu, zajedno s Mađarskom.

U udžbenicima se u potpunosti ignorira Ludovikova supruga **Elizabeta Kotromanić** i njihove kćeri **Marija Anžuvinska** i **Hedviga** (Jadviga). Poslije smrti Ludovika, kako je Marija bila maloljetna, ulogu regentice preuzela je njena majka Elizabeta Kotromanić na ugarsko-hrvatskom prijestolju, a Jadviga na poljskom. Naime, kako je sabor u Budimu 1385. za hrvatsko-ugarskog kralja izabrao **Karla II. Dračkog**, Marija je morala abdicirati. Uslijedio je dramatični rat za prijestolje koji se u udžbenicima niti obrađuje niti spominje.

Ali, prostor u udžbenicima, za razliku od ostalih vladara, dobio je samo **Žigmund Luksemburški** (1368.-1437.), rimsko-njemački car, češki i hrvatsko-ugarski kralj. On se preko Ludovikove kćeri, Marije, koju je oženio, domogao ugarsko-hrvatskog kraljevstva. Autoritet Žigmunda pojačan je i činjenicom

da je postao njemački kralj (1410.), češki kralj (1420.), a potom i njemačko-rimski car (1433.). Marija je okrunjena za ugarsko-hrvatsku kraljicu, vladala je od 1382. do 1395.). Kad je Marija doživjela nesreću 1395., Žigmund se oženio **Barbarom Celjskom...**

Žigmund je do 1409. uspio pobijediti hrvatske, ugarske i bosanske pobunjenike te natjerati **Ladislava IV.**

Napuljskog, sina **Karla II. Dračkog**, da odustane od pretenzija na hrvatsko-ugarsku krunu. No istodobno je Žigmund u tim sukobima izgubio vlast nad velikim dijelom Dalmacije pošto je Ladislav IV. Napuljski (sin i nasljednik Karla II. Dračkog), shvativši da se ne može održati na hrvatsko-ugarskom prijestolju, Mlečanima 1409. za 100.000 dukata prodao svoja prava na Dalmaciju. Prodaja Dalmacije u udžbenicima se ne spominje.

U mađarskim udžbenicima doba vladavine Arpadovića daleko je razrađenije nego vladara koji su pripadali nemađarskim dinastijama nakon njih. Zbog toga se vladari ugarsko-hrvatskog kraljevstva iz 14. i 15. stoljeća u mađarskim udžbenicima ne obrađuju detaljno.

Puno pažnje u udžbenicima se posvećuje mađarskoj dinastiji **Hunjadi** (Hunyadi), posebno **Janku Hunjadiju**, ocu **Matijaša Korvina** (1458.-1490.), osnivača vladarske dinastije Hunjadi. Oni su pravi 'narodni' vladari.

Tekst je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.

Ludilo

▲
6

Baza

▲
6

Svašta

▲
4

Ah

▲
6

Užas

▲
25

Traži (trazilica)

Twitter (<https://twitter.com/DalmatinskiP>)

Facebook (<https://www.facebook.com/dalmatinskiportal>)

Marketing (marketing)

Kontakt (kontakt)

Impressum (impressum)

Pravila privatnosti (pravila-privatnosti)